

ODPOVEDE EURÓPSKEJ KOMISIE

NA OSOBITNÚ SPRÁVU EURÓPSKEHO DVORA AUDÍTOROV

Voľný pohyb v EÚ počas pandémie COVID-19: obmedzené preskúmavanie kontrol na vnútorných hraniciach a nekoordinované opatrenia členských štátov

Obsah

I. STRUČNÉ ODPOVEDE KOMISIE.....	3
a) Všeobecný úvod.....	3
b) Stanovisko Komisie ku kľúčovým pripomienkam a odporúčaniam EDA	4
c) Najnovší relevantný vývoj a ďalšie kroky.....	5
II. ODPOVEDE KOMISIE NA HLAVNÉ PRIPOMIENKY EDA	5
1. Dohľad Komisie nad obnovením kontrol na vnútorných hraniciach.....	5
2. Úsilie Komisie na uľahčenie koordinácie a spolupráce v súvislosti s obnovením hraničných kontrol.....	6
3. Monitorovanie a koordinácia cestovných obmedzení členských štátov Komisiou.....	7
III. ODPOVEDE KOMISIE NA ZÁVERY A ODPORÚČANIA EDA	8
Odporúčanie 1: Dôkladne preskúmať kontroly na vnútorných hraniciach.....	8
Odporúčanie 2: Zlepšiť zber údajov o cestovných obmedzeniach.....	8
Odporúčanie 3: Poskytnúť ľahšie realizovateľné usmernenia k vykonávaniu kontrol na vnútorných hraniciach.....	9

V tomto dokumente sa predkladajú odpovede Európskej komisie na pripomienky k osobitnej správe Európskeho dvora audítorov v súlade s článkom 259 nariadenia o rozpočtových pravidlách, ktoré budú uverejnené spoločne s osobitnou správou.

I. STRUČNÉ ODPOVEDE KOMISIE

a) Všeobecný úvod

Priestor bez kontrol na vnútorných hraniciach (ďalej len „schengenský priestor“) je najväčší priestor voľného pohybu na svete a žije v ňom viac ako 420 miliónov ľudí v 26 krajinách. Počas posledných dvoch rokov spôsobila pandémia COVID-19 veľký tlak na schengenský priestor, čo viedlo niekoľko členských štátov k obnoveniu kontrol na vnútorných hraniciach.

Pandémia COVID-19 je krízou v oblasti verejného zdravia bezprecedentného rozsahu. Komisia prvýkrát čelila pandémie, ktorá zasiahla každý jeden členský štát, čo si vyžiadalo významné úsilie o prednostné riešenie tejto výzvy.

V záujme riešenia situácie na vnútorných hraniciach Komisia vypracovala súbor usmernení a odporúčaní. Zo skúseností okrem toho vyplynulo, že súčasné nástroje schengenského systému sú nedostatočné na účinné riešenie krízy, akou je súčasná kríza. Preto sa v schengenskej stratégii z 2. júna 2021 oznámilo niekoľko opatrení na nápravu tohto problému vrátane návrhu Komisie na zmenu Kódexu schengenských hraníc¹ a aktualizácie Praktickej príručky pre príslušníkov pohraničnej stráže. Uvedený návrh na zmenu Kódexu schengenských hraníc bol predložený 14. decembra 2021², pričom vychádzal z komplexného posúdenia vplyvu, v ktorom sa dôkladne preskúmali predovšetkým problémy spôsobené krízou COVID-19.

Priestor bez kontrol na vnútorných hraniciach je založený na práve občanov EÚ a ich rodinných príslušníkov na voľný pohyb v rámci EÚ, čo je jedným z najväčších úspechov EÚ a dôležitou hnacou silou jej hospodárstva. Tieto dve koncepcie sa však riadia rôznymi právnymi režimami a uplatňujú sa na rôzne skupiny krajín. Hoci je voľný pohyb základným právom, môžu sa naň aj napriek tomu vzťahovať obmedzenia, ktoré musia byť v súlade so všeobecnými zásadami práva EÚ, najmä so zásadami nediskriminácie a proporcionality.

V kontexte mimoriadnej hrozby, ktorú predstavuje pandémia COVID-19, členské štáty zaviedli niektoré opatrenia v oblasti verejného zdravia, ktoré zasiahli do práva na voľný pohyb v Európskej únii. Od začiatku pandémie Komisia koordinovala s členskými štátmi cestovné obmedzenia súvisiace s ochorením COVID-19³, pričom vyvinula nástroje, akými sú semaforová mapa týždenne zverejňovaná Európskym centrom pre prevenciu a kontrolu chorôb⁴ a digitálny COVID preukaz EÚ⁵. Počas tohto procesu Komisia vždy zdôrazňovala potrebu, aby členské štáty poskytovali jasné, komplexné a včasné informácie o všetkých platných cestovných obmedzeniach.

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/399 z 9. marca 2016, ktorým sa ustanovuje kódex Únie o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Kódex schengenských hraníc) (Ú. v. EÚ L 77, 23.3.2016, s. 1 – 52).

² COM(2021) 891 final.

³ Usmernenia Komisie pre opatrenia v oblasti riadenia hraníc na ochranu zdravia a zabezpečenie dostupnosti tovaru a základných služieb, dostupné tu: [EUR-Lex – 52020XC0316\(03\) – SK – EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

⁴ <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19/situation-updates/weekly-maps-coordinated-restriction-free-movement>.

⁵ https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/safe-covid-19-vaccines-europeans/eu-digital-covid-certificate_sk.

Pri monitorovaní súladu cestovných obmedzení členských štátov s právom EÚ musela Komisia zohľadniť kompetencie členských štátov v oblasti verejného zdravia. Komisia musela neustále hľadať rovnováhu medzi obmedzeniami potrebnými na ochranu ľudských životov a obmedzovaním slobody pohybu v súlade so všeobecnými zásadami práva EÚ, ako sú proporcionalita a nediskriminácia.

Audit sa vykonal v čase vrcholenia pandémie COVID-19, keď sa mobilizovali všetky možné zdroje v snahe reagovať na bezprecedentnú krízu. V dôsledku načasovania auditu sa cenné zdroje Komisie uvoľnili z riešenia krízy na vykonanie auditu. Išlo nepochybne o nezamýšľaný, a predsa neželaný dôsledok, na ktorý by Komisia chcela EDA upozorniť.

b) Stanovisko Komisie ku kľúčovým pripomienkam a odporúčaniam EDA

Komisia berie do úvahy správu EDA týkajúcu sa opatrení prijatých Komisiou na ochranu práva na voľný pohyb osôb počas pandémie COVID-19 so zameraním na kontroly na vnútorných schengenských hraniciach a cestovné obmedzenia.

Pokiaľ ide o dohľad Komisie nad obnovením kontrol na vnútorných hraniciach, Komisia nezohľadnila písomné žiadosti o dodatočné informácie v rýchlo sa meniacom kontexte pandémie COVID-19. Komisia namiesto toho prišla k aktívnej diskusii o otázke kontrol na vnútorných hraniciach, ktoré obnovili členské štáty v reakcii na ochorenie COVID-19, a to na pravidelných stretnutiach Informačnej skupiny COVID-19 – vnútorné záležitosti, pričom príslušné vnútroštátne orgány sa podrobne zaoberali tlačovými správami a individuálnymi sťažnosťami. Komisia ďalej navrhla zmenu Kódexu schengenských hraníc okrem iného s cieľom posilniť možnosti dohľadu Komisie.

Komisia monitorovala a koordinovala obmedzenia voľného pohybu súvisiace s cestovaním, ktoré zaviedli členské štáty, predovšetkým posudzovala proporcionalitu a nediskrimináciu, čo podliehalo obmedzeniam a výzvam vyplývajúcim z pandémie COVID-19, a to aj pokiaľ ide o rýchlo sa meniacu povahu opatrení. V súvislosti s tým sa podrobne usmernenie k cestovným obmedzeniam predložené Komisiou a prijaté Radou vo forme odporúčaní⁶ postupne podrobnejšie prepracovalo a prispôbilo sa epidemiologickému vývoju. Odporúčanie poskytuje Komisii dôležitý východiskový bod pre posudzovanie opatrení prijatých členskými štátmi. Komisia na základe zlepšenia právneho rámca zavedeného nariadením o digitálnom COVID preukaze EÚ⁷ takisto podnikla kroky na zefektívnenie zberu informácií o cestovných obmedzeniach členských štátov.

Pokiaľ ide o odporúčania, Komisia prijíma odporúčania 1a), 1b), 1c) a 1d). Neprijíma odporúčanie 1e). Komisia prijíma odporúčania 2 a 3.

Stanovisko Komisie je podrobne vysvetlené v oddieloch II a III.

⁶ Odporúčanie Rady z 13. októbra 2020 o koordinovanom prístupe k obmedzeniu voľného pohybu v reakcii na pandémiu COVID-19 (konsolidovaná verzia je dostupná tu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A02020H1475-20210202>). Uvedené odporúčanie bolo nahradené odporúčaním Rady (EÚ) 2022/107 z 25. januára 2022 o koordinovanom prístupe na uľahčenie bezpečného voľného pohybu počas pandémie COVID-19, ktorým sa nahrádza odporúčanie (EÚ) 2020/1475 (dostupné na adrese: <http://data.europa.eu/eli/reco/2022/107/oj>).

⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/953 zo 14. júna 2021 o rámci pre vydávanie, overovanie a uznávanie interoperabilných potvrdení o očkovaní proti ochoreniu COVID-19, o vykonaní testu a prekonaní tohto ochorenia (digitálny COVID preukaz EÚ) s cieľom uľahčiť voľný pohyb počas pandémie ochorenia COVID-19. Dostupné tu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32021R0953>.

c) Najnovší relevantný vývoj a ďalšie kroky

S cieľom uľahčiť voľný pohyb počas pandémie COVID-19 Európsky parlament a Rada prijali na základe návrhu Komisie nariadenie o digitálnom COVID preukaze EÚ. Uplatňuje sa od 1. júla 2021. Digitálny COVID preukaz EÚ je bezplatný, jednoduchý a bezpečný spôsob, ako preukázať stav osoby, pokiaľ ide o ochorenie COVID-19, a je kľúčovým prvkom reakcie Európy na pandémiu COVID-19.

Okrem toho Rada prijala 25. januára 2022 na základe návrhu Komisie odporúčanie o koordinovanom prístupe na uľahčenie bezpečného voľného pohybu počas pandémie COVID-19, ktorým sa nahrádza predchádzajúce odporúčanie v tejto oblasti.

Pokiaľ ide o návrh na zmenu Kódexu schengenských hraníc zo 14. decembra 2021 [COM(2021) 891 final], rokovania sa začali v Rade, kde sa na konci januára 2022 ukončilo prvé čítanie.

Zatiaľ sa uskutočnili dve stretnutia odborníkov s členskými štátmi, a to v októbri a decembri 2021, s cieľom prediskutovať aktualizáciu Praktickej príručky pre príslušníkov pohraničnej stráže, ktorá by sa mala vydať koncom roka.

II. ODPOVEDE KOMISIE NA HLAVNÉ PRIPOMIENKY EDA

1. Dohľad Komisie nad obnovením kontrol na vnútorných hraniciach

Pokiaľ ide o dohľad Komisie nad obnovením kontrol na vnútorných hraniciach, písomné žiadosti o dodatočné informácie sa vzhľadom na rýchlo sa meniaci kontext pandémie COVID-19 nepovažovali za najúčinnjší spôsob, ako vykonávať tento dohľad; Komisia však napriek tomu prišla k aktívnej diskusii o otázke kontrol na vnútorných hraniciach, ktoré obnovili členské štáty v reakcii na ochorenie COVID-19, a to na pravidelných stretnutiach Informačnej skupiny COVID-19 – vnútorné záležitosti, pričom príslušné vnútroštátne orgány sa podrobne zaoberali tlačovými správami a individuálnymi sťažnosťami.

Informácie poskytnuté členskými štátmi – oznámenia a *ex post* správy – boli nedostatočné. Keď sa Komisia v priebehu roka 2017 pokúsila riešiť tento problém s členskými štátmi, ktoré mali niekoľko rokov zavedené kontroly na vnútorných hraniciach, odpovede, ktoré získala, nestačili na dôkladné posúdenie.

Dôvodom však neboli len nedostatočné opatrenia prijaté Komisiou, ale aj právny rámec, ktorý nebol vhodný na daný účel. Išlo o súčasť zistení vyplývajúcich z posúdenia vplyvu z mája 2021⁸, čo sa riešilo prostredníctvom návrhu Komisie na zmenu Kódexu schengenských hraníc zo 14. decembra 2021.

Už v júni 2021 sa v schengenskej stratégii oznámilo, že „[j]e dôležité, aby politická diskusia dôsledne pokryla všetky prvky komplexnej architektúry, o ktorú sa opiera riadne fungovanie Schengenu. Na tento účel Komisia obnoví prijímanie správy o stave Schengenu, ktorá bude slúžiť ako základ pre diskusie na výročnom fóre. V správe sa zhrnie situácia, pokiaľ ide o absenciu kontrol

⁸ Pozri s. 21 posúdenia vplyvu a prílohu XII k nemu.

vnútorných hraníc, výsledky schengenských hodnotení a stav vykonávania odporúčaní. Komisia do týchto správ začlení hodnotiacu tabuľku o stave Schengenu s cieľom vzájomne posúdiť vykonávanie schengenského *acquis* v rôznych oblastiach politiky a lepšie podporovať členské štáty pri riešení akýchkoľvek problémov.“ Táto požiadavka je takisto zahrnutá do návrhu na zmenu Kódexu schengenských hraníc. V návrhu sa okrem toho stanovuje povinnosť členských štátov, aby aspoň raz ročne podávali správy o nevyhnutnosti a proporcionálnosti kontrol na vnútorných hraniciach v prípadoch, keď sú takéto kontroly zavedené na dlhšie ako 12 mesiacov.

2. Úsilie Komisie na uľahčenie koordinácie a spolupráce v súvislosti s obnovením hraničných kontrol

Keďže ochrana verejného zdravia je primárne v kompetencii jednotlivých štátov, za každé rozhodnutie o zavedení cestovných obmedzení súvisiacich s pandémiou COVID-19 a ich vymáhaní prostredníctvom hraničných kontrol zodpovedajú národné vlády. Komisia nemôže namietajú proti týmto cestovným obmedzeniam, pokiaľ sú v súlade so zásadami proporcionality a nediskriminácie. Ak Komisia nemôže konať z dôvodu neexistencie záväzného právneho rámca, prijatie opatrení na vnútroštátnej úrovni je naďalej v kompetencii členských štátov, pričom úsilie Komisie o koordináciu takýchto opatrení závisí od dobrej vôle členských štátov.

Pokiaľ ide o kontroly na vnútorných hraniciach, tento problém bol jedným z kľúčových zistení vyplývajúcich z posúdenia vplyvu⁹ návrhu na zmenu Kódexu schengenských hraníc, ako sa zohľadňuje aj v článku 28 prijatého návrhu Komisie.

Napriek obmedzeniam právneho rámca Komisia vyvinula maximálne úsilie na koordináciu reakcie členských štátov v súvislosti s kontrolami na vnútorných hraniciach a cestovnými obmedzeniami. Informačná skupina COVID-19 – hranice (neskôr „vnútorné záležitosti“) sa od konca februára do septembra 2020 stretla (prostredníctvom videokonferencie) 33-krát. Na stretnutiach sa zúčastnili všetky členské štáty a krajiny pridružené k schengenskému priestoru, rôzne útvary Komisie (zvyčajne GR HOME, GR SANTE, GR ECHO, GR JUST, GR MOVE, SG, ale v závislosti od tém, o ktorých sa diskutovalo, príležitostne aj iné útvary, akými sú GR EMPL, GR AGRI, GR TAXUD atď.), ako aj agentúry (Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž, Európsky podporný úrad pre azyl, Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb) a sekretariát Rady. Úlohou skupiny bolo poskytnúť členským štátom, krajinám pridruženým k schengenskému priestoru, útvaram Komisie a agentúram *ad hoc* fórum s cieľom riešiť všetky problémy súvisiace s hranicami a vnútornými záležitosťami v nadväznosti na krízu spôsobenú pandémiou COVID-19. Je dôležité vziať do úvahy, že tieto opatrenia sa vykonali v kontexte najväčšej globálnej výzvy, akej svet v modernej histórii čelil.

Komisia takisto proaktívne vydala rozsiahle usmerňovacie dokumenty určené členským štátom vo forme oznámení, usmernení a návrhov na odporúčania Rady, ako aj legislatívne návrhy v konkrétnych odvetviach. Toto usmernenie sa vydalo v nadväznosti na vývoj a rôzne fázy pandémie.

V schengenskej stratégii z júna 2021 sa takisto zdôraznilo, že obnovené kontroly na vnútorných hraniciach, predovšetkým kontroly obnovené v reakcii na ochorenie COVID-19, mali veľký vplyv na občanov a hospodárstvo z dôvodu nedostatku koordinácie medzi členskými štátmi, obzvlášť v cezhraničných oblastiach. V stratégii sa takisto odkazuje na širokú škálu usmernení a odporúčaní prijatých v súvislosti s pandémiou COVID-19, predovšetkým systém „zelených jazdných pruhov“, ktorým sa reagovalo na narušenie nákladnej dopravy na vnútorných hraniciach. V záujme lepšej

⁹ Pozri oddiel 4.2.1 posúdenia vplyvu.

pripravenosti na budúce krízy a v prípade opätovnej nevyhnutnosti obnoviť kontroly na vnútorných hraniciach je v stratégii zahrnutý záväzok kodifikovať príslušné zmierňujúce opatrenia z usmernení a odporúčaní vypracovaných v súvislosti s ochorením COVID-19 v Praktickej príručke pre príslušníkov pohraničnej stráže, na ktorú by sa mali môcť ako prvú v krízovej situácii obrátiť príslušníci pohraničnej stráže. Tento proces aktualizácie príručky prebieha, ako sa vysvetľuje v oddiele I písm. c).

3. Monitorovanie a koordinácia cestovných obmedzení členských štátov Komisiou

Monitorovanie obmedzení voľného pohybu súvisiacich s cestovaním, ktoré zaviedli členské štáty v reakcii na pandémiu COVID-19, podlieha rôznym obmedzeniam a výzvam.

Pri posudzovaní ich proporcionality sa od Komisie vyžaduje, aby vykonala individuálnu analýzu obmedzení prijatých členskými štátmi, pričom vezme do úvahy faktory, akými sú epidemiologická situácia, geografická situácia členských štátov, vnútroštátne opatrenia prijaté na boj proti pandémii, výnimky udelené osobám cestujúcim z nevyhnutných dôvodov, a iné hľadiská (napríklad rôzne kapacity členských štátov, pokiaľ ide o zdravotnú starostlivosť). Zložitosť tejto analýzy prehlbuje rýchlo sa meniaci povaha opatrení.

Usmernenie k cestovným obmedzeniam predložené Komisiou a prijaté Radou sa zároveň časom podrobnejšie prepracovalo a prispôbilo sa epidemiologickému vývoju, akým je novovzniknutý variant SARS-CoV-2 vzbudzujúci obavy, zvyšujúca sa zaočkovanosť alebo zavedenie digitálneho COVID preukazu EÚ.

Odporúčanie, ktoré bolo prvýkrát prijaté v októbri 2021, neobsahovalo len všeobecné zásady, ale zároveň poskytlo členským štátom spoločný rámec na uľahčenie praktického uplatňovania týchto zásad vo výnimočnej situácii spôsobenej pandémiou COVID-19, a to koordinovaným spôsobom. Keďže odporúčanie prijala Rada, a teda ho schválili členské štáty, poskytlo Komisii užitočné kritérium uplatňované pri pravidelných kontaktoch s členskými štátmi, pokiaľ ide o to, ktoré opatrenia možno považovať za opatrenia v súlade so zásadou proporcionality a nediskriminácie.

Okrem toho prijatie nariadenia o digitálnom COVID preukaze EÚ v júni 2021 prinieslo významné zlepšenia platného právneho rámca. V jeho článku 11 ods. 2 sa zavádza požiadavka, aby si členské štáty navzájom oznamovali obmedzenia uložené držiteľom digitálneho COVID preukazu EÚ a oznamovali ich aj Komisii, a to podľa možnosti 48 hodín vopred. V tejto súvislosti musia členské štáty uviesť dôvody takýchto obmedzení, ich rozsah a trvanie. Táto nová právna požiadavka uľahčuje analýzu opatrení členských štátov vykonávanú Komisiou a umožňuje jej zefektívniť zber informácií o cestovných obmedzeniach členských štátov.

III. ODPOVEDE KOMISIE NA ZÁVERY A ODPORÚČANIA EDA

Odporúčanie 1: Dôkladne preskúmať kontroly na vnútorných hraniciach

Komisia už podnikla kroky na zlepšenie súčasných právnych predpisov tým, že navrhla rozsiahle zmeny Kódexu schengenských hraníc. Medzi ne patrí okrem iného zvyšujúca sa prahová hodnota pre členské štáty na preukázanie proporcionality a nevyhnutnosti kontrol na vnútorných hraniciach, zvlášť ak sa obnovujú na dlhšie obdobie, ako aj vzory oznámení a *ex post* správy, vďaka čomu by sa mala zlepšiť ich kvalita.

Komisia by však chcela zdôrazniť, že hoci má právo legislatívnej iniciatívy a prijala návrh, konečné znenie právnych predpisov bude výsledkom rokovaní medzi spoluzákonodarcami – Európskym parlamentom a Radou.

Komisia prijíma odporúčania 1a), 1b), 1c) a 1d) a domnieva sa, že sa čiastočne riešili návrhom na zmenu Kódexu schengenských hraníc prijatým 14. decembra 2021 a súvisiacim posúdením vplyvu. Schopnosť Komisie dodržať lehoty stanovené pre odporúčania bude závisieť od prijatia návrhu.

Odporúčanie 1e) sa neprijíma, pretože sa v ňom odporúča, aby Komisia iniciovala konanie na presadenie práva. To je v rozpore s diskrečnou právomocou Komisie, pokiaľ ide o jej politiku presadzovania práva a skutočnosť, či začne konanie o porušení povinnosti alebo nie a kedy, alebo či predloží vec Súdnemu dvoru, ako sa podrobnejšie vysvetľuje v oznámení Právo EÚ: Lepšie výsledky pomocou lepšieho uplatňovania práva¹⁰.

Odporúčanie 2: Zlepšiť zber údajov o cestovných obmedzeniach

Komisia prijíma odporúčanie 2. Komisia už navrhla, aby si členské štáty navzájom oznamovali obmedzenia uložené držiteľom digitálneho COVID preukazu EÚ a oznamovali ich aj Komisii, čo sa nakoniec premietlo do článku 11 nariadenia o digitálnom COVID preukaze EÚ, v ktorom sa stanovuje táto požiadavka.

Na tento účel sa od členských štátov vyžaduje, aby poskytli informácie o dôvodoch takýchto obmedzení, rozsahu takýchto obmedzení s uvedením toho, na ktorých držiteľov potvrdení sa takéto obmedzenia vzťahujú alebo ktorí im nepodliehajú, a dátum a trvanie takýchto obmedzení. Komisia pokračuje v zhromažďovaní informácií od členských štátov o vykonávaní príslušných odporúčaní Rady a nariadenia o digitálnom COVID preukaze EÚ a v prípade potreby sa nimi následne zaoberá v spolupráci s členskými štátmi.

¹⁰ Oznámenie Komisie – Právo EÚ: Lepšie výsledky pomocou lepšieho uplatňovania práva, C(2016) 8600, (Ú. v. EÚ C 18, 19.1.2017, s. 10 – 20).

Ak sa to ukáže ako nedostatočné, Komisia posúdi, či by sa členským štátom mali poskytnúť dodatočné usmernenia. Komisia má v každom prípade v úmysle zaoberať sa poznatkami získanými v súvislosti s plánovanou aktualizáciou usmernení EÚ z roku 2009 o voľnom pohybe¹¹.

Odporúčanie 3: Poskytnúť ľahšie realizovateľné usmernenia k vykonávaniu kontrol na vnútorných hraniciach

Komisia prijíma odporúčania 3a) a 3b). Budú sa riešiť prostredníctvom nadchádzajúcej revízie Práctickej príručky pre príslušníkov pohraničnej stráže, ako sa uvádza v správe o posúdení vplyvu pripojenej k návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2016/399, ktorým sa ustanovuje kódex Únie o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (SWD/2021/462 final). Tento proces aktualizácie príručky už prebieha.

¹¹ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade o usmernení na lepšiu transpozíciu a uplatňovanie smernice 2004/38/ES o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov [COM(2009) 313 final].